

שו"ת סיכום הדף היומי

מ"ל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מ"ל או לפקס.

יבמות - כ"ח

1. ר' יוחנן הורה לעיל: כשבטל סיבת האיסור חוזרת הראשונה להיתרה הראשון. הקשו עליו ממשנתנו, ותיירץ ש'אינה משנה' מדוע לא תירץ באופן אחר? **הטעם שלא תירץ** - טעם האיסור בראשונה, גזירה שמא יתחיל בה. ואכן אם התחיל בשניה מותר. כיון - ששנינו 'אינן מתייבמות' משמע, אין היתר! **הטעם שלא תירץ** - למשנתנו טעם האיסור 'אסור לבטל מצות יבמין', [ואף כשחולץ תחילה זרז, שמא ייבם תחילה] **כיון** שר' יוחנן לא חושש למיתה. **הטעם שלא תירץ** - משנתנו כר' אליעזר הסובר: כיון שעמדה עליו שעה אחת באיסור, נאסרה עליו עולמית. **כיון** שהסיפא כר"א משמע שהרישא לא. **הטעם שלא תירץ** - מדובר שנפלו שתי האחיות בבת אחת ואין 'ראשונה', וכשיטת ר' יוסי הגלילי שאפשר לצמצם. **כיון** שלא סתם התנא כריה"ג יחידי. **הטעם שלא תירץ** - מדובר שלא ידוע מי נפלה 'ראשונה' **כיון** שבאופן זה אין הדין 'כנסו' יוציא' לגבי השניה שנתייבמה, שיתכן שייבם את זו שהותרה.
2. שנינו 'היתה אחת מהן אסורה על האחד איסור ערוה - אסור בה ומותר באחותה, והשני אסור בשתייה'. באיזה אופן צריך להעמיד את המשנה? ראשונה נפלה זו שאינה ערוה, אח"כ נפלה הערוה [כגון חמותו]. באופן זה הערוה 'אחות זקוקתו' של השני משעת נפילה, ותישאר אסורה לעולם.
3. 'קדמו וכנסו' האם יוציא, אף בברייתא מצינו כמה דעות בזה. אלו הן? ר' אליעזר - לבית שמאי יקיימו, ולבית הלל יוציא. ר' שמעון - לכר"ע יקיימו. אבא שאול - לבית שמאי יוציא, ולבית הלל יקיימו.
4. 'שני אחים נשואים לשתי אחיות, שמתו' - הגמרא מבארת בכמה דינים ממשנתנו שאע"פ שכבר נשנו לעיל, הוצרכו להשנות שוב. מה הטעם?
 - א. ההלכה שאם אחת ערוה עליו, השניה אינה 'אחות זקוקתו' ומותר לייבמה - **במשנתנו התחדש**: שאף כשיש שני יבמים אין לאסור שמא אף השני יבא לייבם ואצלו יש איסור 'אחות זקוקתו'. **לעיל נתחדש**: ביבם אחד, מתירים. אע"פ שאין יבם שני שחולץ ומוכיח ש'אחות זקוקתו' אסורה.
 - ב. ההלכה שב'איסור מצוה או קדושה' יש זיקה, ואחותה אסורה ביבום. **במשנתנו התחדש**: שלא אומרים כשיש איסור מצוה וגם 'אחות זקוקתו' החשיבוה כאיסור ערוה, כדי שתתקיים מצות יבום, ותהיה אחותה מותרת.
 - ג. ההלכה שהאסורה לזה מותרת לזה והאסורה לזה מותרת לזה, אע"פ שאפשר להבינה לבד מהרישא. **כאן נתחדש**: שמותר ליבם את המותרת אף שאין שני שחולץ ומוכיח את איסור 'אחות זקוקתו'. **ומאידך**: כאן שניהם מוכיחים שכ"א נשא את המותרת - חידשו אף לעיל כשערוה רק לאחד.
 - ד. 'זו היא שאמרו וכו' למעט, מקרה שאחת אסורה באיסור מצוה לזה ואחת באיסור מצוה לזה. ונתחדש שלא מחשיבים את האיסור מצוה כאיסור ערוה, [ושתייהם ייבמו] אף באופן שאין לחשוש שמא אח שני יבא לייבם, [כמו שחששו כשרק אח אחד באיסור מצוה].
5. רב ור' חייא אמרו שבכל העריות שייך שיתקיים 'האסורה לזה מותרת לזה והאסורה לזה מותרת לזה' ביחס לאיזה עריות מדובר?
 - א. לרב יהודה - רק מחמותו ואילך, אבל על ששת הראשונים לא דיברו, כיון שבמקרה של 'בתו' זה יתכן רק באונסין, ומשנתנו עוסקת בנשואין.
 - ב. לאביי - אף 'בתו' כיון שאם יש אופן שמתקיים באונסתו מסתבר שכוננתם גם לזה, אבל אשת אחיו שלא היה בעולמו שהיא במחלוקת, לא עסקו.
 - ג. לרב ספרא - כוונתם על כל העריות ואף אשת אחיו שלא היה בעולמו שהיא במחלוקת. ויתכן בששה אחים ואליבא דר' שמעון שמתיר לשאת אשת אח שלא היה בעולמו כשנולד לאחר היבום. וסימנך: מת נולד ויבם, מת נולד ויבם. **כדלהלן**: ראובן ושמעון נשואין לשתי אחיות, לוי ויהודה נשואין לשתי זרות, מת ראובן, נולד יששכר ויבם לוי, מת שמעון נולד זבולון ויבם יהודה, מתו לוי ויהודה בלא בנים - שתי האחיות שנישאו מתחילה לראובן ושמעון נופלות לפני יששכר וזבולון, אשת לוי האסורה ליששכר [שלא היה בעולמו] מותרת לזבולון [שנולד לאחר היבום] ואשת יהודה האסורה לזבולון מותרת ליששכר. **הטעם** שהוצרכו להוסיף שייבם יהודה ומת - כדי שיתקיים גם האופן של 'צרת' אשת אחיו שלא היה בעולמו **ויתכן גם אופן של 'צרת צרה'** - במקרה שייבמו גד ואשר את נשותיהם הראשונות של לוי ויהודה ומתו - נשותיהם של גד ואשר צרות צרותיהן של נשות ראובן ושמעון.
6. ר' שמעון במשנתנו חולק וסובר ש'קרובות זקוקתו' אסורות אף מן התורה, ולכן פוטר אף מחליצה. מה מקורו? "ואשה אל אחותה לא תקח לצדור" בשעה שנעשו שתי קרובות צרות זו לזו ע"י נפילתן ליבום אחד - לא יאה לך ליקוחין אפי' באחת מהן. **הטעם שהמשנה שונה שוב את הדין כשאחת ערוה, מותר באחותה** - לחדש לפי ר' שמעון, שלא גוזרים משום מקרה שאין אחת ערוה, ואסורין מדא'.